

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 151/2023 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Naton suunnitteluesikunnan (NFIU) saamisesta Suomeen

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sanna Antikainen /ps. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 151 vp:

Onko hallitus harkinnut toimia, joilla Suomeen saataisiin Naton suunnitteluesikunta NFIU, jonka avulla voitaisiin varmistaa, että kriisitilanteessa Suomi saa parhaan mahdollisen avun Nato-liittolaisiltaan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Nato ryhtyi vahvistamaan pelotteen ja puolustuksen eri osa-alueita Venäjän toteutettua Krimin laittoman anneksoinnin ja aloitettua sotilaallisen hyökkäyksen Ukrainaan vuonna 2014. Naton pelotteen ja puolustuksen sopeuttamisen keskiössä on erityisesti ollut pyrkimys vahvistaa liittokunnan kykyä toimeenpanna tarvittavat yhteisen puolustuksen operaatiot vallitsevan toimintaympäristön edellyttämällä tavalla. Tähän on sisältynyt tavoite, että Nato kykenisi entistä paremmin vastaamaan myös nopeasti kehittyviin tilanteisiin. Pelotteen ja puolustuksen vahventaminen on toteutettu vaiheittain ja suhteutettuna turvallisuusympäristön kehitykseen. Tämän hetkisen poliittisen ohjauksen kehikon muodostavat strateginen konsepti sekä Madridin ja Vilnan huippukouksissa tehdyt päätökset.

Yhteisen pelotteen ja puolustuksen vahvistamisen ensivaiheessa vuonna 2014 Nato alkoi toteuttaa rotaatioperustaista läsnäoloa itäisissä jäsenmaissa ja niiden lähialueilla. Myös mm. ilmasta toteutettavaa valvontaa tehostettiin ja Naton nopean toiminnan rakenteita alettiin kehittää. Walesin huippukokouksessa 2014 Nato päätti myös perustaa Nato Force Integration Unit –yksiköitä (NFIU) itäisiin jäsenmaihiin tukemaan yhteisen pelotteen ja puolustuksen vahventamistoimia ja tarvittaessa yhteisen puolustuksen operaatioiden toimeenpanoa mm. nopean toiminnan joukkojen osalta.

Vuonna 2016 tehtiin päätös eteentyönnetystä läsnäolosta Naton itä- ja kaakkoisosissa. Tähän sisältyi pataljoonatasoisten osastojen muodostaminen neljään itäiseen jäsenmaahan (Baltian maat ja Puola) sekä Naton sotilaallisen toiminnan ja läsnäolon lisääminen Slovakiassa, Unkarissa, Romaniassa ja Bulgariassa. Natolla on myös ollut käynnissä komento- ja johtamisrakenteen kehittä-

minen vuodesta 2014 lähtien. Nato on mm. vahvistanut Koillisen armeijakunnan esikuntaa Puolassa, perustanut neljä divisioonan esikuntaa itäisiin jäsenmaihiin, perustanut Norfolkiiin yhteisoperaatioesikunnan sekä huoltoon, logistiikkaan ja sotilaalliseen liikkuvuuteen keskittyvän esikunnan Saksaan. Napoliin on perustettu etelän uhkien analysointiin keskittyvä toiminto (hub).

NFIU-yksiköitä on nykyään kahdeksan ja ne sijaitsevat Virossa, Latviassa, Liettuassa, Puolassa, Tshekissä, Slovakiassa, Unkarissa, Romaniassa ja Bulgariassa.

Venäjän hyökättyä Ukrainaan helmikuussa 2022 Nato teki lähes välittömästi päätökset neljän uuden taisteluosaston perustamisesta Bulgariaan, Unkariin, Romaniaan ja Slovakiaan sekä keskitti ensimmäistä kertaa liittokunnan historiassa NRF-osaston korkeimmassa valmiudessa olleet osat Romaniaan. Vuoden 2022 Madridin huippukokouksessa tehtiin päätös kyvystä vahvistaa kaikki kahdeksan taisteluosastoa prikaatin vahvuiseksi. Osastot ovat myös integroitu Naton komentorakenteeseen.

Pelotteen ja puolustuksen kehittämisen myötä Suomea lukuun ottamatta kaikissa Venäjän rajanaapureina olevissa Nato-maissa sekä muissa itäisen alueen jäsenmaissa on jonkin muotoista Naton pysyväsäilyluonteista läsnäoloa ja säännöllistä harjoitustoimintaa.

Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyksien myötä SACEUR:n vastuualue yhteisen pelotteen ja puolustuksen osalta laajenee merkittävästi. Samaan aikaan Natossa on käynnissä jatkuva työ pelotteen ja puolustuksen vahvistamiseksi ja yhteisen puolustuksen modernisoimiseksi. Työn merkittäviä osa-alueet ovat alueellisten suunnitelmien laatiminen ja toimeenpanokyvyn rakentaminen, joukkorakenne sekä komento- ja johtamisrakenteen kehittäminen. Samoin Naton sotilaallisen ryhmityksen kehittäminen ja ylläpitäminen sekä harjoitustoiminta SACEUR:n vastuualueella suhteessa turvallisuusympäristöön on jatkuvassa arvioinnissa. Tähän kehitykseen nivoutuu Suomen, ja jatkossa myös Ruotsin, integroiminen Naton pelotteeseen ja puolustukseen.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen tavoitteena on, että Naton suunnittelu ja rakenteet sekä Suomen aseoituminen niihin tukevat mahdollisimman hyvin Pohjois-Euroopan turvallisuutta Itämereltä Arktiselle alueelle. Hallitusohjelmassa todetaan hallituksen tavoittelevan Naton toimintojen sijoittamista Suomeen.

Natossa käynnissä olevan kehityksen ja Suomen Nato-integraation myötä Suomi muodostaa kansallinen näkemyksen siihen, miten haluamme Naton pelotetta ja puolustusta kehitettävän ja ylläpidettävän tulevaisuudessa. Tähän sisältyvät arviot siitä, mitä Naton läsnäoloa, toimia ja toimintoja halutaan mahdollisesti tavoitella Suomen alueelle ja miksi nämä asiat olisivat Suomen ja Naton yhteisen puolustuksen näkökulmasta tarkoituksenmukaisia. Hallitus ei ole vielä linjannut kantaansa siihen, minkälaista Naton läsnäoloa Suomessa mahdollisesti tavoitellaan.

Valtioneuvosto ja sen ministeriöt vastaavat kansainvälisiin suhteisiin liittyvien toimenpiteiden valmistelusta ja toimeenpanosta, ml. Nato-asiat. Edellä kuvatun pelotteen ja puolustuksen kokonaisuuden kansallisesta valmistelusta vastaa puolustushallinto ja siihen liittyvää arviota tehdään päivittäisessä yhteistyössä Naton kanssa.

Kirjallisessa kysymyksessä kuvattu NFIU-yksikkö on myös yksi sellainen toiminto, jonka tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan osana edellä kuvattua laajempaa kokonaisuutta. Yksityiskohtaisempi arvio yhteisen puolustuksen toimeenpanon sotilaallisista edellytyksistä tehdään Puolustusvoimien ja Naton sotilasviranomaisten toimesta, mutta lopulta päätökset eri rakenteiden toteuttamisesta tehdään poliittisella tasolla sekä Suomessa kansallisesti että Natossa kaikkien jäsenmaiden kesken. Suomessa keskeiset Natoa koskevat ulko- ja turvallisuuspoliittiset asiat linjataan TP-UTVA:ssa tasavallan presidentin johdolla yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa.

Suomen kansallisia linjauksia kuhunkin Nato-asiaan liittyen edistetään Naton rakenteissa, mutta myös useissa kahden- ja monenvälisissä tapaamisissa ja kokouksissa. Hallitusohjelman ohjaamana Suomen edustajat Natossa ja Brysselissä, virkamiehet Suomessa sekä me hallituksen edustajat teemme päivittäin työtä, jolla pyritään varmistamaan, että Suomi saa tarvittavan avun Natolta kriisitilanteessa. Käytännössä tämä tarkoittaa erityisesti kahta asiaa: teemme työtä sen eteen, että Nato luo riittävän pelotteen ehkäisemään sotilaallista voimankäyttöä tai sillä uhkaamista Suomea vastaan sekä samalla pyrimme varmistamaan, että operatiivisten suunnitelmien toteuttamiskyky olisi mahdollisimman hyvä sekä Naton että Suomen osalta. Nämä kaksi asiaa linkittyvät tiiviisti toisiinsa.

Jotta tärkeisiin Nato-asiakokonaisuuksiin liittyvä valmistelu ja vaikuttaminen olisivat mahdollisimman laadukkaita ja tehokkaita, on varmistettava puolustushallinnolle riittävät resurssit Natoasioiden valmisteluun liittyen. Näin osaltaan varmistetaan myös mahdollisimman vaikuttavuus Suomen kansallisten tavoitteiden edistämiseksi.

Helsingissä 17.11.2023

Puolustusministeri Antti Häkkänen